

Husk nettarifferne ved efterårets forhandlinger

Når politikerne forhandler grøn skattereform, bør de kigge på tariffer. Intet er nemlig stærkere end et veldesignet prissignal, når man vil fremme et fleksibelt energiforbrug.

Af Henrik Madsen, professor ved DTU Compute og forskningsleder for CITIES og FED.

I forbindelse med energiaftalen fra 2018 blev der nedsat en arbejdsgruppe under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, der bl.a. skulle se på, om den nuværende lovgivning på tarifområdet er tidssvarende fx i forhold til fleksibelt forbrug, og om tarifferne kan gøres mere kostægte.

I ministeriets arbejdsgruppes rapport fra juni 2020 anbefales en højere grad af tidsdifferentiering i kWh-tarifferne og indførelse af en fast kapacitetsbetaling ved hjælp af en ny tarif-metode, som bedre afspejler de marginale omkostninger ved brug af nettet og motiverer til udjævning af forbrug. Rapporten nævner desuden (uden nærmere anvisning) muligheden for at sende et prissignal til slutkunden, som hænger nøje sammen med belastningen.

I de to projekter CITIES og Flexible Energy Denmark (FED) – begge støttet af Innovationsfonden – har vi imidlertid allerede påvist metoder til at designe disse prissignaler, således at de afspejler belastningen og øger slutbrugernes interesse for at være fleksible i deres forbrug.

Et væsentligt problem i dag er, at en stor del af den elpris, forbrugerne ser på elregningen, er tariffer. De nuværende nettariffer er typisk enten konstante eller koblet til tidspunktet på døgnet (tidstariffer). For den almindelige forbruger udgør den rene elpris cirka 15 pct. af regningen, medens tarifferne udgør cirka 20 pct. Resten er energifgifter.

Hvis politikerne vil have forbrugerne til at ændre på elforbruget, er det nødvendigt også at se på tarifferne, når de skal forhandle grøn skattereform, så de indretter en fornuftig incitamentsstruktur, der tilskynder folk til at ændre adfærd.

Forslag til nettariffer for fremtiden

Vores forslag ligner vores forslag til energifgifter, som gav politikerne inspiration til energiforliget i juni 2018. I dette forslag om nye energifgifter foreslår vi ret enkelt, at energifgiften skal være lav, når den er baseret på vedvarende energi (VE), og omvendt høj når strømmen er baseret på fossilt brændsel. De samme principper bør gælde på tarifområdet. Her skal prisen være høj, når der er kapacitetsproblemer, stort netttab med videre. Og lav når der ikke er problemer i nettet.

Fra forbrugerens side skal et rigtigt prissignal sikre et økonomisk optimalt elforbrug. Fra forsyningens side gælder samme logik – men det er forsyningens opgave at komponere signalet, så nettet ikke overbelastes, og så man samtidigt får udnyttet så meget VE som muligt. Desuden skal forsyningen bruge de lokale prissignaler som et pejlemærke for, hvor der er behov for investeringer i netudbygninger.

For at understøtte de rigtige prissignaler bør tariffer, i lighed med vores forslag om energifgifterne, kobles til den aktuelle lokale belastning. For at forbrug kan blive mere fleksibelt, er der brug for geografiske signaler, som kan indikere, om der er høj lokal belastning eller ej i nettet. I dette (pris)signal bør netop de varierende tariffer indgå.

Nye tariffer bør bestå af en energirelateret tarif (kWh-tarif), som skal afspejle den marginale omkostning ved brug af nettet. Tariffen bør designes under hensyntagen til omkostninger (fx netttab) og lokal belastning. Derudover bør der indføres en kapacitet-relateret tarif (kW) som sikrer, at nettet

altid kan levere tilstrækkelig effekt til forbrugeren. I hårdt belastede dele af nettet kan der i en overgangsperiode være behov for at kunne belønne afbrydelige forbrugere og producenter med en rabat på kapacitetstariffen.

Tarifferne skal sikre øget fleksibilitet i nettet. Konsekvensen heraf vil være en udjævning af forbruget, således at når belastningen er høj, er tariffen høj, og dermed har forbrugeren et incitament til at flytte forbruget til et tidspunkt med mindre belastning. Desuden skabes et incitament til at optimere lokale lagrings- og forbrugsløsninger i balance med investeringer i ledningsnettet. Herved vil de bedste teknologiske løsninger komme i spil, og omkostninger til energiforsyningen kan minimeres.

I CITIES-projektet er der udarbejde forslag til design af sådanne tariffer, og det er påvist, hvordan tariffen eksempelvis skal designes for at reducere spidsbelastninger. Der er dog behov for større undersøgelser af, hvorledes sådanne tariffer kan designes, og hvordan det virker i praksis, når adfærdsvirkning og brugerinteraktioner tages i betragtning. Dette kan passende ske gennem såkaldte testzoner, for fornuftigt designede tematiske testzoner er et fortrinligt værktøj til at afklare disse spørgsmål og foretage de sidste designændringer.

Perspektiver for realtidsfastsættelse af tariffer

En realtidsfastsat tarif skal afspejle omkostninger til tab og lokal belastning. Hvordan denne tarif skal designes er ikke simpelt. Forslaget fra CITIES- og FED-projekterne er at bruge kontrolbaserede metoder.

Når forbrug kan styres automatisk, kan dette forbrug kobles til de lokale, fysiske forhold. Derved vil det være muligt at styre forbruget, således at det bidrager til at minimere tab (ved at skabe balance mellem forbrug og produktion) og løse lokale net-relaterede problemer (såsom spændings- og frekvenskvalitet, flaskehalsproblemer i både transmissions og distributionsnet).

Resultatet af disse dynamiske og lokale tariffer helt ud på den lokale radial vil være et prissignal, som gennem fleksibelt forbrug afhjælper net-relaterede problemer. Intelligent udnyttelse af elsystemet med henblik på at minimere net-investeringer forudsætter et forbrug, som tilpasser sig de givne rammer, dvs. bliver mere fleksibelt. For at fremme et fleksibelt forbrug skal der være et incitament, og intet er stærkere end et veldesignet prissignal.